

AKTUAR MOLIYA VA BUXGALTERIYA HISOBI ILMIY JURNALI

Vol. 6 Issue 06 | pp. 36-42 | ISSN: 2181-1865

Available online <https://finance.tsue.uz/index.php/afa>

TIJORAT BANKLARI DEPOZIT BAZASINI MUSTAHKAMLASHNING O'ZIGA

XOS XUSUSIYATLARI

Shamsiyev Nodir Muratovich

PhD., dotsenti

TDIU "Soliq va soliqqa tortish" kafedrası

Annotatsiya: Mazkur maqolada tijorat banklari depozit bazasini mustahkamlashning o'ziga xos xususiyatlari, uning bank resurs bazasi barqarorligini ta'minlashdagi ahamiyati hamda moliyaviy vositachilik faoliyatiga ta'siri yoritilgan. Depozit bazasini mustahkamlash banklarning uzoq muddatli kreditlash imkoniyatlarini kengaytirish, likvidlik darajasini saqlash, passivlar tarkibini maqbullashtirish va mijozlar ishonchini oshirishning muhim sharti sifatida baholanadi. Shuningdek, maqolada depozit siyosatini takomillashtirish, muddatli va barqaror depozitlar ulushini oshirish, raqamli bank xizmatlari orqali mijozlar bazasini kengaytirish hamda banklararo raqobat sharoitida depozit resurslarini samarali boshqarishning ilmiy-amaliy jihatlari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: tijorat banklari, depozit bazasi, depozit siyosati, bank resurslari, moliyaviy barqarorlik, bank likvidligi, muddatli depozitlar, mijozlar ishonchi, passivlar tarkibi, raqamli bank xizmatlari, bank raqobatbardoshligi.

Abstract. This article examines the specific features of strengthening the deposit base of commercial banks, its importance in ensuring the stability of banks' resource base, and its impact on financial intermediation activities. Strengthening the deposit base is considered an essential condition for expanding banks' long-term lending capacity, maintaining liquidity, optimizing the structure of liabilities, and increasing customer confidence. The article also analyzes the scientific and practical aspects of improving deposit policy, increasing the share of term and stable deposits, expanding the customer base through digital banking services, and effectively managing deposit resources in the context of interbank competition.

Keywords. Commercial banks, deposit base, deposit policy, banking resources, financial stability, bank liquidity, term deposits, customer confidence, liability structure, digital banking services, bank competitiveness.

Аннотация. В данной статье рассматриваются специфические особенности укрепления депозитной базы коммерческих банков, ее значение в обеспечении устойчивости ресурсной базы банков, а также влияние на деятельность финансового посредничества. Укрепление депозитной базы оценивается как важное условие расширения возможностей банков по долгосрочному кредитованию, поддержания уровня ликвидности, оптимизации структуры пассивов и повышения доверия клиентов. Кроме того, в статье проанализированы научно-практические аспекты совершенствования депозитной политики, увеличения доли срочных и устойчивых депозитов, расширения клиентской базы посредством цифровых банковских услуг, а также эффективного управления депозитными ресурсами в условиях межбанковской конкуренции.

Ключевые слова. Коммерческие банки, депозитная база, депозитная политика, банковские ресурсы, финансовая устойчивость, банковская ликвидность, срочные депозиты, доверие клиентов, структура пассивов, цифровые банковские услуги, конкурентоспособность банка.

Kirish

Bugungi kunda jahon moliya tizimida kechayotgan transformatsion jarayonlar, iqtisodiyotning raqamlashtirilishi hamda moliyaviy xizmatlar bozorida raqobat muhitining kuchayishi bank tizimidan barqaror, yetarli va diversifikatsiyalashgan resurs bazasiga ega bo'lishni talab etmoqda. Mazkur sharoitda tijorat banklari faoliyatida depozit bazasining mustahkamligi bank likvidligini ta'minlash, kreditlash salohiyatini kengaytirish va moliyaviy barqarorlikni saqlashning muhim omillaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Shu sababli tijorat banklari depozit bazasini mustahkamlashning o'ziga xos xususiyatlarini ilmiy asosda tadqiq etish dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Davlat rahbari tomonidan ta'kidlanganidek, ayrim fuqarolarda o'z daromadlarini bank depozitlariga joylashtirish, moliyaviy aktivlarini rasmiylashtirish bilan bog'liq ishonchsizlik holatlari mavjud. Shu nuqtai nazardan, huquqiy kafolatlar, moliyaviy shaffoflik va ishonch muhitini shakllantirish tijorat banklari depozit bazasini mustahkamlashning muhim sharti hisoblanadi. Mazkur yondashuv depozit resurslarini jalb etishda institutsional va ijtimoiy omillarning ahamiyatini yaqqol namoyon etadi.

Ilmiy-nazariy jihatdan depozit bazasining yetarli va barqaror shakllanishi tijorat banklarining tashqi moliyaviy manbalarga qaramligini kamaytiradi, kreditlash jarayonining uzluksizligini ta'minlaydi hamda bank risklarini samarali boshqarish imkonini beradi. Shu bilan birga, depozit bazasining tarkibi, muddatlari va valyuta tuzilmasi bank likvidligi va moliyaviy barqarorligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Ushbu omillar tijorat banklari depozit bazasini mustahkamlashning o'ziga xos xususiyatlarini kompleks ilmiy yondashuv asosida o'rganishni taqozo etadi.

Mavzuga doir adabiyotlar tahlili

Tijorat banklari depozit bazasi va uning moliyaviy barqarorlikni ta'minlashdagi o'rni iqtisodiy adabiyotlarda uzoq yillar davomida muhim ilmiy tadqiqot obyekti sifatida e'tirof etib kelinmoqda. Klassik va zamonaviy iqtisodiy nazariyalarda tijorat banklari iqtisodiyotda moliyaviy vositachilik funksiyasini bajaruvchi asosiy institutlar sifatida talqin qilinib, ular tomonidan jalb etilgan depozit resurslari jamg'armalarning samarali investitsiyalarga yo'naltirilishida hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtai nazardan, tijorat banklari depozit bazasining barqaror va diversifikatsiyalashgan holda shakllanishi banklarning moliyaviy barqarorligi, likvidligi hamda kreditlash salohiyatini mustahkamlashning muhim sharti sifatida qaraladi. Jumladan, bank depozitlarining likvidlik va moliyaviy barqarorlikdagi ahamiyatini V.Thakor Anjan va G.Yu Edisonlarning tadqiqotlari shuni ta'kidlaydiki, banklar yaxshi kapitalizatsiyaga ega bo'lsa, nafaqat likvidlik yaratadi, balki depozitlar pastlash davrida ham kredit faoliyatini davom ettira oladi. [2].

Zamonaviy tadqiqotlarda banklarning moliyaviy resurs bazasi va xatarlar o'rtasidagi bog'liqlik alohida e'tiborga olinadi. Berger va Bouwman moliyaviy inqirozlar davrida bank kapitali va depozit bazasining banklar faoliyatiga ta'sirini tahlil qilib,

barqaror depozit bazasiga ega banklar inqiroz sharoitida ham kreditlashni nisbatan yuqori darajada saqlab qolishini isbotlaydi.[3]

Demirgüç-Kunt va Martinez Peria global moliyaviy inqiroz davrida banklarning resurs bazasi tuzilmasini tahlil qilib, chakana depozitlarga tayanadigan banklar tashqi moliyalashtirishga ko'proq bog'liq bo'lgan banklarga nisbatan barqarorroq faoliyat yuritganini aniqlaydi.[4] Ushbu xulosa depozit bazasining bank tizimi barqarorligidagi strategik ahamiyatini tasdiqlaydi.

Allen va Galelar esa bank tizimida raqobat darajasi, depozitlar va moliyaviy barqarorlik o'rtasidagi munosabatni o'rganib, raqobatning kuchayishi depozitlar uchun kurashni jadallashtirishi, ammo yetarli institutsional nazorat bo'lmagan sharoitda bu jarayon tizimli xatarlarni oshirishi mumkinligini ta'kidlaydi. Ushbu yondashuv bank transformatsiyasi jarayonida depozit siyosatini ehtiyotkorlik bilan olib borish zarurligini ko'rsatadi.[5]

Banklarning likvidlikni ta'minlashdagi funksiyasi Kashyap, Rajan va Stein tomonidan chuqur tahlil qilingan bo'lib, ular banklarni "likvidlik provayderlari" sifatida tavsiflaydi. Mualliflar bank depozitlari va kredit liniyalari o'rtasidagi muvozanat bank tizimining samarali ishlashini ta'minlashini qayd etadi.[6] Acharya va Mora esa inqiroz davrida banklarning depozitlarga tayanishi kredit taklifini barqarorlashtirishda muhim rol o'ynashini empirik jihatdan asoslaydi.[7]

Rivojlanayotgan mamlakatlar misolida olib borilgan tadqiqotlar depozit bazasini kengaytirishda ishonch va institutsional muhitning ahamiyatini ko'rsatadi. Martinez Peria va Schmukler omonatchilar banklar faoliyatidagi salbiy o'zgarishlarga sezgir ekanini va ishonch pasayishi depozitlarning qisqarishiga olib kelishini aniqlagan.[8] Anginer, Demirgüç-Kunt va Zhu esa banklar o'rtasidagi raqobat va tizimli xatarlar o'rtasidagi bog'liqlikni tahlil qilib, depozit bazasi barqarorligi moliyaviy xavfsizlikning muhim elementi ekanligini qayd etadi.[9]

Thi Anh Nhu Nguyen va boshqalar kabi tadqiqotchilar bankaloqa institutlar sifatining bank depozitlarining o'sishiga sezilarli ta'sir qilishi mumkinligini aniqladilar; ya'ni shaffoflik, huquqiy me'yorlar va tartib-intizom bank deposit mobilizatsiyasi uchun muhimdir.[10]

Yuqorida tahlil qilingan ilmiy adabiyotlar shuni ko'rsatadiki, tijorat banklari depozit bazasi bank tizimining moliyaviy barqarorligini ta'minlash, kreditlash hajmini barqaror kengaytirish hamda iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlashda hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, bank tizimini transformatsiyalash sharoitida depozitlar tijorat banklari uchun ichki, nisbatan arzon va barqaror moliyaviy resurs manbai sifatida ularning tashqi moliyaviy xatarlar va bozor tebranishlariga nisbatan chidamliligini oshiradi. Mazkur xulosalar ushbu tadqiqotning nazariy-metodologik asosini shakllantirib, O'zbekiston bank tizimi misolida tijorat banklari depozit bazasini mustahkamlashning o'ziga xos xususiyatlarini ilmiy va amaliy jihatdan chuqur o'rganish zarurligini asoslab beradi.

Biroq banklarga xos omillar, ya'ni bank faoliyati samaradorligi hamda bank filiallari tarmog'ining kengayishi bank depozitlari o'sishiga sezilarli ta'sir ko'rsatmaydi. Shunga muvofiq, tadqiqot natijalari o'tish davridagi mamlakatlar uchun muhim xulosani ilgari suradi: ushbu mamlakatlar institutsional sifat ko'rsatkichlariga alohida e'tibor

qaratishlari zarur, chunki aynan ushbu asosiy ko'rsatkichlar bank moliyalashtirish manbalarining barqarorligini rag'batlantirish va mustahkamlashga xizmat qiladi.

Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqotda ilmiy abstraksiyalash, guruhlash, qiyoslash, retrospektiv va istiqbolli, empirik tahlil va boshqa uslublardan foydalanildi. Maqolada qiyosiy taqqoslash usulida jahon amaliyotida tijorat banklari depozit bazasini mustahkamlashning o'ziga xos xususiyatlari, uning bank faoliyati barqarorligini ta'minlashdagi iqtisodiy o'rnini mamlakatimizdagi mavjud asoslar bilan taqqoslab, tegishli xulosalar shakllantirildi.

Tahlil va natijalar

Bank tizimini transformatsiyalash jarayonida depozit bazasining iqtisodiy ahamiyatini baholash hamda empirik tahlil natijalari bank depozitlarining moliyaviy barqarorlikni ta'minlash, likvidlikni mustahkamlash hamda kreditlash salohiyatini kengaytirishda muhim ichki moliyaviy manba hisoblanadi.

So'nggi yillarda bank depozitlarining umumiy hajmi barqaror o'sish tendensiyasiga ega bo'lib, bu holat banklarning resurs bazasini mustahkamlashga xizmat qilmoqda. Ayniqsa, aholi depozitlarining o'sishi banklar uchun nisbatan barqaror va uzoq muddatli moliyaviy manba sifatida namoyon bo'lmoqda. Depozitlar hajmining oshishi bank likvidligi ko'rsatkichlarining yaxshilanishiga olib kelib, banklarning qisqa muddatli majburiyatlarini bajarish imkoniyatlarini kengaytirgan.

Shuningdek, tahlil depozit bazasi va kreditlash hajmi o'rtasida ijobiy bog'liqlik mavjudligini ko'rsatdi. Depozitlar ulushi yuqori bo'lgan banklarda kredit portfeli hajmining o'sish sur'atlari tezroq kechayotganligi aniqlandi. Bu holat bank depozit bazasining kredit resurslarini shakllantirishdagi muhim rolini tasdiqlaydi. Mazkur natija banklarning ichki moliyaviy manbalarga tayangan holda real sektorni moliyalashtirish imkoniyatlari kengayayotganini ko'rsatadi.

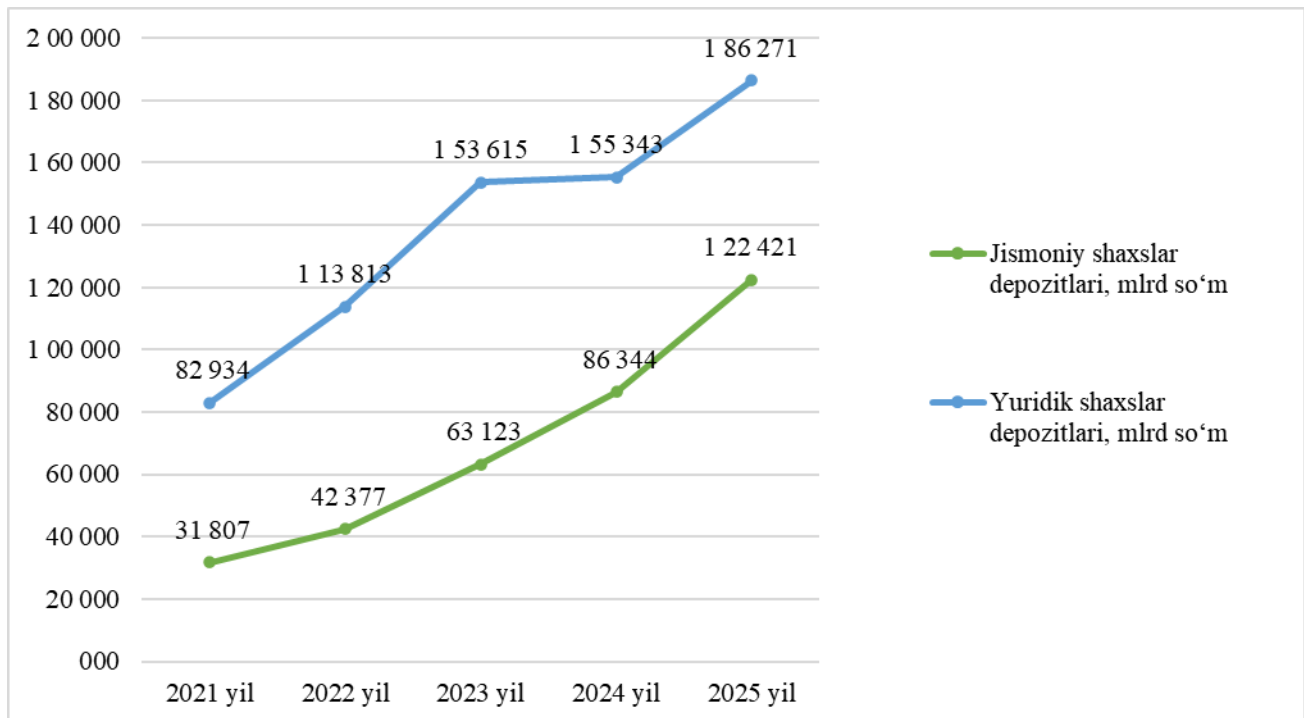
Aholi depozitlari ulushi yuqori bo'lgan banklarda moliyaviy barqarorlik ko'rsatkichlari nisbatan yuqori bo'lib, bunday banklar tashqi moliyaviy resurslarga kamroq bog'liqligi bilan ajralib turadi.

Depozitlar banklarning moliyaviy barqarorligini mustahkamlash, kreditlash hajmini kengaytirish va iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlashda muhim rol o'ynaydi. Olingan natijalar bank tizimini rivojlantirishda depozit siyosatini takomillashtirish va omonatchilar ishonchini oshirishga qaratilgan chora-tadbirlarning dolzarbligini asoslaydi.

1-Rasmda 2021-2025-yillarda tijorat banklari tomonidan jismoniy va yuridik shaxslardan jalb qilingan depozitlar hajmi dinamikasi aks ettirilgan. Ma'lumotlardan ko'rinadiki, tahlil qilinayotgan davrda har ikki yo'nalishda ham depozitlar hajmi izchil o'sib borgan. Bu esa tijorat banklari resurs bazasining kengayib borayotganini, bank tizimida depozit mablag'lari moliyaviy barqarorlikni ta'minlovchi asosiy manbalardan biri sifatida ahamiyat kasb etayotganini ko'rsatadi.

Jismoniy shaxslar depozitlari 2021-yilda 31 807,0 mlrd so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2022-yilda 42 376,6 mlrd so'mga, 2023-yilda 63 122,7 mlrd so'mga, 2024-yilda 86 343,9 mlrd so'mga va 2025-yilda 122 420,9 mlrd so'mga yetgan. Demak, besh yillik davrda aholi depozitlari 90 613,9 mlrd so'mga oshgan. Bu holat aholining bank tizimiga bo'lgan ishonchi ortib borayotgani, omonat mahsulotlarining jozibadorligi kuchayayotgani hamda

masofaviy bank xizmatlari orqali depozit jalb qilish imkoniyatlari kengayayotganidan dalolat beradi.

1-rasm. Tijorat banklari tomonidan jismoniy va yuridik shaxslardan jalb qilingan depozitlar hajmi dinamikasi, mlrd so'm [11]

Yuridik shaxslar depozitlari esa jismoniy shaxslar depozitlariga nisbatan yuqori hajmga ega bo'lib qolmoqda. Jumladan, 2021-yilda yuridik shaxslar depozitlari 82 934,0 mlrd so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2022-yilda 113 813,2 mlrd so'mga, 2023-yilda 153 614,8 mlrd so'mga, 2024-yilda 155 342,7 mlrd so'mga va 2025-yilda 186 271,4 mlrd so'mga yetgan. Ushbu ko'rsatkichlar korporativ mijozlar mablag'lari tijorat banklari depozit bazasida muhim o'rin egallashini ko'rsatadi. Ayniqsa, yuridik shaxslar depozitlari banklar uchun yirik hajmdagi resurslarni shakllantirishda asosiy manba bo'lib xizmat qiladi.

Shu bilan birga, rasmda yuridik shaxslar depozitlari bo'yicha o'sish sur'atlari barcha yillarda bir xil bo'lmaganini ko'rish mumkin. 2021-2023-yillarda mazkur depozitlar hajmi sezilarli darajada oshgan bo'lsa, 2023-2024-yillar oralig'ida o'sish nisbatan sekinlashgan. Xususan, 2023-yilda 153 614,8 mlrd so'm bo'lgan yuridik shaxslar depozitlari 2024-yilda atigi 155 342,7 mlrd so'mga yetgan. Bu davrda o'sish hajmi 1 727,9 mlrd so'mni tashkil etib, oldingi yillarga nisbatan ancha past bo'lgan. Bunday holat korporativ mijozlar mablag'larining qisqa muddatli aylanishi, korxonalar tomonidan mablag'larning investitsiya va aylanma kapital ehtiyojlariga yo'naltirilishi yoki banklararo raqobatning kuchayishi bilan izohlanishi mumkin.

Aksincha, jismoniy shaxslar depozitlarida butun davr davomida nisbatan barqaror va yuqori o'sish kuzatilgan. Ayniqsa, 2024-2025-yillar oralig'ida aholi depozitlari 86 343,9 mlrd so'mdan 122 420,9 mlrd so'mga oshib, 36 077,0 mlrd so'mlik qo'shimcha o'sishni ta'minlagan. Bu ko'rsatkich banklarning chakana depozit siyosati faollashganini, aholi mablag'larini bank tizimiga jalb qilish mexanizmlari samaradorligi ortganini hamda depozit mahsulotlariga bo'lgan talab kuchayganini anglatadi.

Tahlil qilinayotgan davrda depozitlar tarkibida yuridik shaxslar mablag'lari hajman ustun bo'lib qolgan bo'lsa-da, jismoniy shaxslar depozitlarining o'sish sur'ati yuqoriroq bo'lgan. Masalan, 2021-2025-yillarda yuridik shaxslar depozitlari 2,25 barobarga oshgan bo'lsa, jismoniy shaxslar depozitlari 3,85 barobarga ko'paygan. Bu esa tijorat banklari depozit bazasida aholi omonatlarining strategik ahamiyati ortib borayotganini ko'rsatadi.

Mazkur holat tijorat banklari uchun muhim amaliy xulosalarni yuzaga keltiradi. Birinchidan, banklar depozit bazasini mustahkamlashda faqat yirik korporativ mijozlar mablag'lariga tayanib qolmasdan, aholi omonatlarini keng jalb etishga alohida e'tibor qaratishi zarur. Ikkinchidan, jismoniy shaxslar depozitlari bank resurs bazasining barqaror va diversifikatsiyalangan qismini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Uchinchidan, yuridik shaxslar depozitlarining ayrim yillarda sekin o'sishi banklar uchun korporativ depozit siyosatini takomillashtirish, mijozlar bilan uzoq muddatli hamkorlikni kuchaytirish va hisob-kitob xizmatlarini rivojlantirish zaruratini ko'rsatadi.

Xulosa va takliflar

Ilmiy izlanishlar natijalari tijorat banklari depozit bazasining bank tizimi barqarorligini ta'minlashdagi hal qiluvchi ahamiyatini ilmiy-nazariy va amaliy jihatdan asoslab berdi. O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatdiki, depozit bazasining yetarli darajada shakllanishi tijorat banklarining ichki moliyaviy resurslarga tayangan holda faoliyat yuritishini ta'minlab, ularning tashqi moliyalashtirish manbalariga bo'lgan qaramligini sezilarli darajada kamaytiradi.

Empirik tahlil natijalari 2024-2025-yillarda tijorat banklari tomonidan milliy valyutada jalb qilingan depozitlar hajmining barqaror o'sish tendensiyasiga ega ekanini ko'rsatdi. Ayniqsa, jismoniy shaxslar depozitlarining bosqichma-bosqich ortib borishi aholining bank tizimiga bo'lgan ishonchi mustahkamlanayotganidan dalolat beradi hamda depozit bazasining ijtimoiy tayanchini kuchaytiradi. Yuridik shaxslar depozitlari esa hajm jihatidan bank resurs bazasining asosiy qismini tashkil etib, kreditlash faoliyatining uzluksizligini ta'minlashda muhim rol o'ynamoqda.

Shu bilan birga, depozitlar tarkibida talab qilib olinguncha depozitlarning yuqori ulushi bank likvidligini ta'minlash nuqtai nazaridan ijobiy bo'lsa-da, uzoq muddatli moliyaviy barqarorlikni ta'minlash uchun jamg'arma va muddatli depozitlar ulushini oshirish zarurligini ko'rsatadi. Tadqiqot natijalari depozit bazasi va kreditlash hajmi o'rtasida ijobiy bog'liqlik mavjudligini tasdiqlab, barqaror depozit bazasiga ega banklarda moliyaviy barqarorlik ko'rsatkichlari nisbatan yuqori ekanini ko'rsatdi.

Tijorat banklari depozit bazasini mustahkamlash bank tizimini transformatsiyalash sharoitida moliyaviy barqarorlikni ta'minlash, real sektorni kreditlash imkoniyatlarini kengaytirish va iqtisodiy o'sishni qo'llab-quvvatlashning muhim sharti ekanligi ilmiy asosda isbotlandi.

Olingan ilmiy xulosalar asosida tijorat banklari depozit bazasini mustahkamlash bo'yicha quyidagi ilmiy-amaliy takliflarni ilgari surish maqsadga muvofiq hisoblanadi:

1. Depozitlar tarkibini optimallashtirish. Tijorat banklarida talab qilib olinguncha depozitlar ulushini bosqichma-bosqich kamaytirib, jamg'arma va muddatli depozitlar ulushini oshirishga qaratilgan depozit siyosatini amalga oshirish zarur.

2. Aholi depozitlarini rag'batlantirish mexanizmlarini kuchaytirish. Jismoniy shaxslar uchun uzoq muddatli, moslashuvchan va inflyatsiya darajasini inobatga oluvchi

omonat mahsulotlarini joriy etish orqali aholi jamg'armalarini bank tizimiga faol jalb etish lozim.

3. Yuridik shaxslar uchun barqaror depozit mahsulotlarini rivojlantirish. Xo'jalik yurituvchi subyektlar uchun muddatli va jamg'arma depozitlar bo'yicha soliq, foiz yoki servis imtiyozlarini joriy etish orqali resurslarning barqarorligini oshirish maqsadga muvofiq.

4. Raqamli bank xizmatlarini kengaytirish. Masofaviy bank xizmatlari, mobil ilovalar va onlayn omonat platformalarini rivojlantirish orqali depozitlarni jalb etish jarayonini soddalashtirish va moliyaviy inklyuziyani oshirish zarur.

5. Ishonch va institutsional muhitni mustahkamlash. Omonatchilar huquqlarini himoya qilish, bank faoliyatining shaffofligini oshirish va huquqiy kafolatlarni kuchaytirish orqali bank tizimiga bo'lgan ishonchni yanada mustahkamlash lozim.

6. Depozit siyosatini makroiqtisodiy va mavsumiy omillar bilan uyg'unlashtirish. Depozitlar oqimidagi mavsumiy tebranishlarni yumshatish maqsadida banklarning depozit siyosatini iqtisodiy faollik davrlari bilan muvofiqlashtirish tavsiya etiladi.

Mazkur takliflarning amaliyotga tatbiq etilishi tijorat banklari depozit bazasining barqaror va diversifikatsiyalashgan holda rivojlanishiga, bank tizimining moliyaviy mustahkamligini oshirishga hamda O'zbekiston iqtisodiyotining barqaror o'sishini qo'llab-quvvatlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. Mirziyoyevning Oliy Majlis va O'zbekiston xalqiga Murojaatnomasi. 26.12.2025 yil. <https://president.uz/oz/lists/view/8834>
2. Thakor A., Edison G. Y. Funding liquidity creation by banks //Journal of Financial Stability. – 2024. – T. 73. – C. 101295.
3. Berger, A. N., & Bouwman, C. H. S. (2013). How does capital affect bank performance during financial crises? *Journal of Financial Economics*, 109(1), 146–176.
4. Demirgüç-Kunt, A., & Martinez Peria, M. S. (2015). Bank funding structures and risk: Evidence from the global financial crisis. *Journal of Financial Stability*, 20, 1–13.
5. Allen, F., & Gale, D. (2004). Competition and financial stability. *Journal of Money, Credit and Banking*, 36(3), 453–480.
6. Kashyap, A. K., Rajan, R., & Stein, J. C. (2002). Banks as liquidity providers. *Journal of Finance*, 57(1), 33–73.
7. Acharya, V. V., & Mora, N. (2015). A crisis of banks as liquidity providers. *Journal of Finance*, 70(1), 1–43.
8. Martinez Peria, M. S., & Schmukler, S. L. (2001). Do depositors punish banks for bad behavior? *Journal of Finance*, 56(3), 1029–1051.
9. Anginer, D., Demirgüç-Kunt, A., & Zhu, M. (2014). How does competition affect bank systemic risk? *Journal of Financial Intermediation*, 23(1), 1–26.
10. Nguyen T. A. N. The role of institutional quality in bank deposit growth in European transition economies //Finance Research Letters. – 2022. – T. 47. – C. 102630.

Copyright: © 2026 by the authors. This work is licensed under a Creative Commons Attribution-4.0 International License (CC - BY 4.0)

